

EXÀMENS DE DESCARTES

Selectivitat juny 2017 (sèrie 5)

Per tant, he de rebutjar tots els dubtes d'aquests dies passats considerant-los hiperbòlics i ridículs, especialment aquella incertesa tan general referent al somni, que no podia distingir de la vetlla: ja que ara hi trobo una diferència molt gran, i és que la nostra memòria mai no pot lligar i unir els nostres somnis els uns amb els altres i amb tot el continu de la nostra vida, tal com ho sol fer unint les coses que esdevenen quan estem desperts. En efecte, si quan estic despert tot de sobte se m'aparegués i em desaparegués algú, com passa amb les imatges que veig dormint, de manera que no pogués adonar-me ni d'on ve ni a on va, amb raó el consideraria un espectre o un fantasma format en el meu cervell com els que s'hi formen quan dormo, i no pas una persona de veritat. Però quan percebo coses que sé distintament d'on vénen i on són, i quan se m'apareixen, i puc lligar sense interrupció la sensació actual amb la resta de la meva vida, estic completament segur que les he percebut estant despert i no en somnis. I no he de dubtar de cap manera de la veritat d'aquestes coses, si després d'haver apel·lat a tots els meus sentits, a la meva memòria i al meu enteniment per a examinar-les, cap d'ells no m'ha informat de res que estigui en contradicció amb cap dels altres. I és que del fet que Déu no enganya, se'n segueix necessàriament que en això no estic enganyat. Però com que la necessitat dels afers pràctics ens obliga sovint a prendre decisions abans d'haver tingut temps d'examinar-los curosament, s'ha d'admetre que la vida humana sovint és susceptible d'errar en coses particulars [...].

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, VI

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents: [1 punt]
 - a) «hiperbòlics»
 - b) «contradicció»
3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons de René Descartes per a afirmar-la en aquest punt de les *Meditacions metafísiques* (al final de la meditació IV): «Però com que la necessitat dels afers pràctics ens obliga sovint a prendre decisions abans d'haver tingut temps d'examinar-los curosament, s'ha d'admetre que la vida humana sovint és susceptible d'errar en coses particulars.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de Descartes sobre la relació entre cos i ment (o ànima) amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Sabem que les taules i les cadires estan fetes d'electrons, protons i neutrons, que són partícules que no podem veure; per tant, el fonament per al nostre coneixement d'aquestes entitats no és en els sentits, sinó en la raó, que ens permet fer raonaments que justifiquen la nostra creença que aquestes partícules subatòmiques existeixen.» Responen d'una manera raonada. [2 punts]

Selectivitat juny 2016 (sèrie 5)

I heus aquí que, mentre parlo, algú atansa aquest tros de cera al foc. El que hi quedava de sabor es desprèn, l'olor s'esvaeix, canvia de color, perd la forma, augmenta de grandària, es fon, s'escalfa, a penes es pot tocar i, si el palpem, no emet cap so. Subsisteix la mateixa cera, després d'aquests canvis? Hem de confessar que subsisteix la mateixa cera, i ningú no ho pot negar. Què és, doncs, el que coneixíem tan distintament d'aquell tros de cera? Evidentment, potser no era res del que jo havia percebut per mitjà dels sentits [...]. Considerem-ho atentament i, allunyant totes les coses que no pertanyen en absolut a la cera, vegem què en resta. Certament, no en resta res més que una cosa extensa, flexible i mutable. I, què és això de «flexible i mutable»? No deu ser potser que imagino que aquesta cera, tot i ser rodona, és capaç d'esdevenir quadrada i de passar de la forma quadrada a una de triangular? No, certament, no és això, perquè jo la concebo capaç de rebre una infinitat de canvis semblants, i ni amb la meua imaginació seria capaç de recórrer tota aquesta infinitat de possibilitats i, per tant, aquest concepte que tinc de la cera no l'he obtingut mitjançant la facultat d'imaginar.

[...] No concebia clarament i veritablement què és la cera si no penso que és capaç de rebre més variacions en l'extensió que les que mai hagi pogut imaginar. Haig d'admetre que ni tan sols amb la imaginació puc concebre què és aquesta cera, i que només la concep el meu enteniment. [...] Doncs bé, de quina cera parlo que només pot ser concebuda per l'enteniment o l'esperit? Indubtablement, de la mateixa que veig, que toco i que imagino; la mateixa que conec des del començament. I el que cal remarcar és que la seva percepció [...] no és de cap manera una visió, un tacte o una imaginació, i no ho ha estat mai, per més que abans ens ho podia semblar, sinó que és només una inspecció de la ment, que pot ser imperfecta i confusa, com ho era abans, o bé clara i distinta, com ho és ara [...].

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, II

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
3. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents: [1 punt]
 - c) «extensa»
 - d) «distinta»
3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons de René Descartes per a afirmar-la: «[La seva percepció] no és de cap manera una visió, un tacte o una imaginació, i no ho ha estat mai, per més que abans ens ho podia semblar, sinó que és només una inspecció de la ment [...]» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de Descartes sobre quin és el fonament últim del coneixement amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Si algú em demana com sé que ara tinc un bolígraf a la mà, li diré que ho sé perquè el veig i el palpo; però si insisteix i em demana com sé que no estic al·lucinant i com sé que em puc refiar del que em sembla veure i palpar, li hauré de donar un argument general; per tant, la justificació última i la base de tot el nostre coneixement és en la raó i no en els sentits.» Responeu d'una manera raonada. [2 punts]

Selectivitat juny 2015 (sèrie 4)

Havent-me donat Déu una gran inclinació a creure que les idees em són enviades per les coses corporals o que provenen d'elles, no veig com podríem excusar Déu de l'engany, si aquestes idees provenien o eren produïdes per altres causes que les coses corporals. Per tant, s'ha d'admetre que les coses corporals existeixen.

De tota manera potser no són ben bé com les percebem amb els sentits, ja que aquesta percepció dels sentits és bastant obscura i confusa en molts aspectes; però almenys cal reconèixer que veritablement posseeixen totes les coses que entenc clarament i distintament, és a dir, totes les coses que, parlant en general, s'han d'incloure en la geometria especulativa. Pel que fa a les altres coses, tant les que són particulars, per exemple, que el sol sigui de tal magnitud i que tingui tal forma, etc., com les que entenem menys clarament i menys distintament, com la llum, el so, el dolor i altres de semblants, és segur que, tot i ser força dubtoses i incertes, com que Déu no és un ésser decebedor i, per tant, no permetrà que les meves opinions puguin ser falses sense donar-me també una facultat capaç de corregir-les, crec que puc concloure amb seguretat que tinc en mi els mitjans per a conèixer-les amb certesa.

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, VI

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots següents: [1 punt]
 - a) «coses corporals»
 - b) «menys clarament»
3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons de René Descartes per a afirmar-la: «s'ha d'admetre que les coses corporals existeixen» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de Descartes sobre la ment (o l'ànima) i el cos amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental. Compareu la concepció de Descartes sobre quin és el fonament últim del [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «El fet que hi hagi guerres i desastres naturals que causen el patiment de persones innocents és incompatible amb l'existència d'un ésser omnipotent i bondadós.» Responeu d'una manera raonada. [2 punts]

Selectivitat juny 2014 (sèrie 3)

Suposem, doncs, que estem adormits i que totes aquestes particularitats, és a dir, que obrim els ulls, que belluguem el cap, que estenem les mans i altres coses semblants, no són més que falses il·lusions; i pensem que potser ni les nostres mans ni tot el nostre cos són tal com nosaltres els veiem.

[...] tot i que aquestes coses generals, és a dir, ulls, cap, mans i coses semblants, poden ser imaginàries, cal afirmar que hi ha coses encara més simples i més universals que són vertaderes i existents, amb la mescla de les quals es formen —ni més ni menys com passa amb la barreja d'alguns colors veritables— totes les imatges de les coses que, vertaderes o reals, fingides o fantàstiques, ocupen els nostres pensaments. D'aquest gènere de coses n'és la naturalesa corporal en general i la seva extensió, així com la figura de les coses extenses, la seva quantitat o magnitud i el seu nombre, i també el lloc on es troben, el temps amb què es mesura la seva duració, i altres coses semblants. Potser per això no seria una mala conclusió dir que la física, l'astronomia, la medicina i totes les altres ciències que depenen de la consideració de les coses compostes són molt dubtoses i insegures; però que l'àritmètica, la geometria i les altres ciències d'aquest gènere, que no tracten sinó de coses molt simples i molt generals, sense preocupar-se gaire si són a la natura o si no hi són, contenen coses certes

i indubtables. Perquè tant si vetllo com si dormo, dos més tres faran sempre cinc [...]

Tanmateix, fa molt de temps que tinc en el meu esperit una certa opinió segons la qual hi ha un Déu que ho pot tot [...]. Ara, qui em pot assegurar que aquest Déu no ha fet precisament que no hi hagi ni terra ni cel, ni cap cos extens ni cap figura, ni magnitud ni lloc, i que, així i tot, jo tingui les sensacions d'aquestes coses, i que tot em sembli existir tal com jo ho veig? [...] Potser Déu no ha volgut que jo m'enganyi d'aquesta manera, ja que es diu que és supremament bo. [...]

Suposaré, doncs, que hi ha, no precisament un Déu [...] sinó un geni maligne, tan poderós com astut, que ha posat tot el seu enginy a enganyar-me. Pensaré que el cel, l'aire, la terra, els colors, les figures, els sons i totes les coses exteriors que veiem no són més que enganys i il·lusions que ell aprofita per sorprendre la meva credulitat. [...]

Suposo, doncs, que totes les coses que veig són falses; em persuadeixo que no ha existit mai res de tot allò que em representa la meva memòria, plena de mentides; penso que no tinc sentits; crec que el cos, la figura, l'extensió, el moviment i el lloc no són més que ficcions del meu esperit.

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, I i II

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots o les expressions següents: [1 punt]
 - a) «extensió»
 - b) «geni maligne»
3. Considereu les afirmacions següents de René Descartes en la segona meditació: «Suposo, doncs, que totes les coses que veig són falses» i «crec que el cos, la figura, l'extensió, el moviment i el lloc no són més que ficcions del meu esperit». Expliqueu les raons que té Descartes per a fer aquestes afirmacions en aquest punt de les Meditacions i exposeu breument quina resposta hi dóna en la resta de les Meditacions. (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.). [3 punts]
4. Compareu la concepció de Descartes sobre la possibilitat d'obtenir un coneixement segur amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Puc estar segur/a que ara estic fent un examen i que no estic simplement somniant que l'estic fent.» . [2 punts]

Selectivitat juny 2013 (sèrie 4)

Ara que sé que totes les coses que concebo clarament i distintament Déu pot fer que siguin tal com jo les concebo, és suficient poder concebre una cosa sense una altra de manera clara i distinta per a tenir la certesa que l'una és diferent de l'altra, perquè, si més no per mitjà de l'omnipotència divina, es podria donar una cosa sense l'altra [...]. Per tant, a partir del fet que sé que existeixo i que m'adono que l'única cosa que pertany a la meva naturalesa és que sóc una cosa que pensa, concloc amb certesa que la meva essència rau solament en això: que sóc una cosa que pensa o una substància que no té per essència o naturalesa res més que pensar. I bé pot ser que jo tingui un cos estretament unit a mi [...]; tanmateix, pel fet que d'una banda tinc una idea clara i distinta de mi mateix com a cosa que només pensa i és inextensa, i d'altra banda una idea distinta del cos com una cosa que només és extensa i no pensa, és clar que jo, és a dir, l'ànima per la qual sóc el que sóc, és plenament i veritablement distinta del cos, i que pot existir sense ell.

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, VI

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots o les expressions següents: [1 punt]
 - a) «de manera clara»
 - b) «a la meva naturalesa»
3. Expliqueu per què René Descartes diu: «[...] és clar que jo, és a dir, l'ànima per la qual sóc el que sóc, és plenament i veritablement distinta del cos, i que pot existir sense ell.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de la relació ment i cos de Descartes amb la relació ment i cos (o entre ànima i cos) d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «El que determina que jo sigui jo és la continuïtat de la meva consciència, no la del meu cos.». Responeu d'una manera raonada. [2 punts]

Selectivitat setembre 2013 (sèrie 1)

Suposo, doncs, que tot el que veig és fals i que mai no ha existit res de tot allò que la memòria, plena de mentides, em presenta. Així, doncs, no tinc sentits; el cos, la forma, l'extensió, el moviment i el lloc són quimeres. Què podré considerar, doncs, com a veritable? Potser, només, que al món no hi ha res de cert.

Però com sé jo que no hi ha alguna altra cosa, a part de les que tot just acabo de considerar incertes, de la qual ni tan sols es pugui dubtar? No hi haurà potser algun Déu o un altre poder que em posi aquests pensaments en la ment? No necessàriament, perquè potser jo mateix sóc capaç de produir-los. Però jo, no sóc almenys alguna cosa? Però acabo de negar que tingui sentits o un cos. I això no obstant dubto; perquè, què se'n segueix d'això? Fins a tal punt depenc del cos i dels sentits que no puc existir sense ells? Però m'he convençut que no hi havia res de res al món, ni cel, ni terra, ni esperits, ni cossos. I doncs, m'he convençut també que jo no existeixo? Certament no: si estic convençut d'alguna cosa o si penso alguna cosa, sens dubte existeixo. Però hi ha un ésser enganyador summament poderós i astut que ha posat tot el seu enginy a tenir-me constantment enganyat. No hi ha dubte, doncs, que, si m'enganya, és que existeixo. Que m'enganyi tant com vulgui, que no podrà mai fer que jo no existeixi mentre pensi que sóc alguna cosa. De manera que, un cop examinades totes les coses i amb tota cura, s'ha de concloure que aquesta proposició, «jo sóc, jo existeixo», ha de ser necessàriament vertadera sempre que la digui o la pensi mentalment.

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, II

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots o les expressions següents: [1 punt]
 - a) «extensió»
 - b) «quimeres»
3. Expliqueu per què René Descartes diu: «[...] hi ha un ésser enganyador summament poderós i astut que ha posat tot el seu enginy a tenir-me constantment enganyat. No hi ha dubte, doncs, que, si m'enganya, és que existeixo.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció sobre quina és la fonamentació del coneixement amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «No hi ha cap proposició de la qual pugem tenir una certesa absoluta.». Responeu d'una manera raonada. [2 punts]

Selectivitat juny 2012 (sèrie 1)

[...] si quan estic despert tot de sobte se m'aparegués i em desaparegués algú com passa amb les imatges que veig dormint, de manera que no pogués adonar-me ni d'on ve ni a on va, no seria gens desenraonat pensar que es tracta va d'un fantasma en el meu cervell, semblant als que s'hi formen quan dormo, més que no d'una persona de veritat. Però quan percebo coses que sé distintament d'on vénen i on són, i quan se m'apareixen, i puc lligar sense interrupció la sensació actual amb la resta de la meua vida, estic completament segur que les he percebut estant despert i no en somnis. I no he de dubtar de cap manera de la veritat d'aquestes coses, si després d'haver apel·lat a tots els meus sentits, la meua memòria i el meu enteniment per examinar-les, cap d'ells m'ha informat de res que estigui en contradicció amb cap dels altres. I és que del fet que Déu no enganya se segueix necessàriament que en això no estic enganyat.

Però com que la necessitat dels afers pràctics ens obliga sovint a prendre decisions abans no hem tingut temps d'examinar-los curosament, s'ha d'admetre que la vida humana sovint és susceptible d'errar en coses particulars [...].

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, VI

1. Expliqueu breument (entre cinquanta i vuitanta paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots o les expressions següents: [1 punt]
 - a) «enteniment»
 - b) «contradicció»
3. Expliqueu quines raons té René Descartes per a afirmar que «del fet que Déu no enganya se segueix necessàriament que en això no estic enganyat». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu com justifica Descartes que puguem conèixer el món físic amb com concep el coneixement del món físic un altre autor/a que es pugui trobar en la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Tinc bones raons per a pensar que, encara que potser no totes, la majoria de les coses que crec són vertaderes» Responeu d'una manera raonada. [2 punts]

Selectivitat juny 2012 (sèrie 3)

Observo que entre la ment i el cos hi ha una gran diferència en el fet que el cos per la seva naturalesa és divisible, i la ment és completament indivisible. En efecte, quan considero la ment, és a dir, a mi mateix només com una cosa que pensa, no en puc distingir cap part, sinó que em concebo com una cosa única i íntegra. I encara que sembla que tota la ment està unida a tot el cos, si perdés un peu, un braç o qualsevol altra part del cos, sé que no per això se suprimiria cap part de la ment. I de les facultats de voler, de sentir, d'entendre, etc., no se'n pot dir pròpiament parts, perquè és una i la mateixa ment la que vol, sent, entén, etc. Però amb les coses materials o extenses passa tot el contrari: ja que no n'hi ha cap que no es pugui dividir fàcilment en parts amb el pensament, i per això entenc que és divisible. I això bastaria per a ensenyar-me que la ment és del tot diferent del cos, si no ho sabés ja d'abans.

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, VI

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots o les expressions següents: [1 punt]
 - a) «ment»
 - b) «coses materials o extenses»
3. Expliqueu i justifiqueu per què afirma René Descartes en el text: «I això bastaria per a ensenyar-me que la ment és del tot diferent del cos, si no ho sabés ja d'abans». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de l'ésser humà de Descartes amb una altra concepció de l'ésser humà que es pugui trobar en la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Una persona és idèntica al seu cos». Responeu d'una manera raonada. [2 punts]

Selectivitat setembre 2011 (sèrie 2)

Aquesta naturalesa [que Déu m'ha donat com a ésser compost de cos i ment] m'ensenya prou bé a fugir de les coses que em causen una sensació de dolor i a buscar les que em transmeten alguna sensació de plaer; però no veig que a part d'això m'ensenyi que d'aquestes diferents percepcions dels sentits hàgim de concloure res tocant a les coses que hi ha fora de nosaltres sense que la ment les hagi examinat curosament i amb molta atenció. Ja que és només a la ment, em sembla, i no al compost de ment i cos, que pertany el coneixement de la veritat d'aquestes coses.

Així, tot i que una estrella no em produeixi una impressió més gran en l'ull que el foc d'una petita espelma, no hi ha en mi cap facultat real o natural que m'indueixi a creure que no és més gran que aquest foc, sinó que simplement ho he jutjat així des de petit sense cap fonament racional. I si bé quan m'acosto al foc sento calor, i si m'hi acosto una mica més també sento dolor, no hi ha cap raó que em pugui convèncer que en el foc hi hagi cap cosa semblant a aquesta calor que sento, ni tampoc a aquest dolor.

DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, VI

1. Expliqueu breument (entre vuitanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots següents: [1 punt]
 - a) «ment»
 - b) «cos»
3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text: «Ja que és només a la ment [...] i no al compost de ment i cos, que pertany el coneixement de la veritat d'aquestes coses». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de Descartes del paper de la raó i dels sentits en el coneixement amb una altra concepció del paper de la raó i dels sentits en el coneixement que es pugui trobar en la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Hi ha coses que sé, que no les puc haver après a partir de l'experiència». Argumenteu la resposta. [2 punts]

Selectivitat setembre 2010 (sèrie 2)

Què és, doncs, allò que coneixiem amb tanta distinció en aquell tros de cera? Certament, no pot ser res del que he notat mitjançant els sentits, ja que totes les coses percebudes pel gust, l'olfacte, la vista, el tacte o l'oïda han canviat i, malgrat tot, continua havent-hi la mateixa cera. Potser és el que ara penso, això és: que la cera no era ni aquesta dolçor de mel, ni aquesta agradable olor de flors, ni aquesta blancor, ni aquesta figura, ni aquest so, sinó tan sols un cos que poc abans se'm manifestava sota aquestes formes i, ara, sota unes altres. Però, què és, parlant amb precisió, el que jo imagino quan la concebo d'aquesta manera? Considerem-ho atentament i, apartant totes les coses que no pertanyen a la cera, vegem què en resta. Certament, només alguna cosa extensa, flexible immutable. [...] Però, què és aquest tros de cera que només pot ser comprès per l'enteniment o per l'esperit? Sens dubte, és el mateix que veig, que toco, que imagino; en fi, és el mateix que conec des del començament. Ara bé, el que cal remarcar amb força és que la percepció del tros de cera no és en absolut una visió, ni un tacte, ni una imaginació (i no ho ha estat mai, tot i que abans ho semblés), sinó una inspecció de l'esperit [...].

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, II

1. Expliqueu breument —entre cinquanta i vuitanta paraules— les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument —entre cinc i quinze paraules en cada cas— el significat que tenen en el text els mots següents: [1 punt]
 - a) «distinció»
 - b) «esperit»
3. Per què afirma Descartes que «el que cal remarcar amb força és que la percepció del tros de cera no és en absolut una visió, ni un tacte, ni una imaginació [...], sinó una inspecció de l'esperit»? (En la resposta, heu de referir-vos als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de Descartes del paper de la raó en la justificació del coneixement amb una altra concepció del paper de la raó en la justificació del coneixement que es pugui trobar en la història del pensament occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Les veritats sobre el món natural que coneixem, les coneixem per mitjà de l'ús de la raó». Raoneu la resposta. [2 punts]

Selectivitat juny 2010 (sèrie 1)

Sóc, doncs, una cosa de veritat, i que existeix de veritat; però, quina cosa? Ja ho he dit: una cosa que pensa. I què més? Miraré de buscar més intensament en la imaginació per a esbrinar si no sóc alguna cosa més. Certament, no sóc aquesta combinació de membres que anomenem cos humà [...] perquè ja he suposat que [...] això no era res; i, tanmateix, sense canviar aquesta suposició m'adono que no deixo d'estar segur que jo sóc alguna cosa.

[...] Sé que jo existeixo, i vull saber què és aquest «jo» que sé que existeix. És clar que la concepció de mi mateix a la qual he arribat no depèn de les coses que encara no sé si existeixen i, per consegüent, encara amb més motiu no depèn de cap de les coses que la meua imaginació es figura. I els mateixos termes «figurar-se» i «imaginar» m'adverteixen el meu error: en efecte, estaria inventant si imaginés ser alguna cosa, perquè imaginar és contemplar la figura o la imatge d'una cosa corpòria. Ara bé: sé del cert que jo existeixo i sé també que totes les imatges (i, en general, totes les coses que es refereixen a la naturalesa dels cossos) potser són només somnis o quimeres. En conseqüència, veig clarament que és tan absurd dir «usaré la meua imaginació per a conèixer més distintament què sóc» com ho seria dir «ara estic despert i percebo una cosa real i vertadera, però com que no la percebo encara prou nítidament, m'adormiré per tal que els meus somnis me la presentin amb més veritat i evidència». Així doncs, sé amb certesa que res del que puc comprendre per mitjà de la imaginació no pertany al coneixement que tinc de mi mateix, i que cal que allunyi el meu esperit d'aquesta manera de concebre, per tal que ell mateix pugui conèixer distintament la seva pròpia naturalesa.

René DESCARTES. Meditacions metafísiques, II

1. Expliqueu breument —entre cinquanta i vuitanta paraules— les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument —entre cinc i quinze paraules en cada cas— el significat que tenen en el text els mots o expressions següents: [1 punt]
 - a) «imaginació»
 - b) «cosa corpòria»
3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i de la comparació que s'hi estableix: «és tan absurd dir “usaré la meua imaginació per a conèixer més distintament què sóc” com ho seria dir “ara estic despert i percebo una cosa real i vertadera, però com que no la percebo encara prou nítidament, m'adormiré per tal que els meus somnis me la presentin amb més veritat i evidència”». (En la resposta, heu de referir-vos als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de Descartes del coneixement amb una altra concepció del coneixement que es pugui trobar en la història del pensament occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Per a conèixer-me a mi mateix, per a saber quina mena d'entitat sóc, només em cal usar la reflexió i el raonament». Raoneu la resposta. [2 punts]

Selectivitat setembre 2009 (sèrie 1)

Arquímedes, per moure la terra del seu lloc, només demanava un punt que fos ferm i immòbil: així jo també podré concebre grans esperances si sóc prou afortunat per a trobar només una cosa que sigui certa i indubtable. Suposo, doncs, que totes les coses que veig són falses. Estic convençut que mai no ha existit res de tot el que la meva memòria plena d'enganys em presenta. Penso que estic mancat de sentits. Crec que el cos, la figura, l'extensió, el moviment i el lloc no són altra cosa que ficcions del meu esperit. Què podré considerar, doncs, com a veritable? Potser, només, que al món no hi ha res de cert. Però, ¿què sé jo si no hi haurà alguna altra cosa diferent de les que acabo de considerar incertes, de la qual no es pugui tenir el més mínim dubte? ¿No pot ser que hi hagi algun Déu, o algun altre poder, que posi aquests pensaments en el meu esperit? Això no és necessari, perquè potser jo sóc capaç de produir-los per mi mateix. I jo, almenys, ¿no sóc alguna cosa? Però, ja he negat que tingués sentits i cos; dubto tanmateix, ¿i què en resulta d'això? ¿Sóc tan dependent del cos i dels sentits que sense ells no podria ser? Però, m'he convençut que no hi havia res de res en el món: ni cel, ni terra, ni esperits, ni cossos; ¿no estic, doncs, convençut que jo tampoc no existeixo? De cap manera; si jo estic convençut d'alguna cosa o si jo simplement penso alguna cosa, aleshores indubtablement jo sóc [...]. Després de pensar-ho bé i examinar-ho tot amb molt de compte, finalment cal concloure i donar per cert que aquesta proposició: «jo sóc, jo existeixo», és necessàriament vertadera, cada vegada que la pronuncio o la concebo en el meu esperit.

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, II

1. Expliqueu breument les idees principals del text i com hi apareixen relacionades (entre cinquanta i cent paraules). [2 punts]
4. Expliqueu breument el significat, en el text, dels mots següents (entre cinc i quinze paraules en cada cas): [1 punt]
 - e) «extensió»
 - f) «concebo en el meu esperit»
3. Per què diu Descartes en aquest punt de la segona meditació que «crec que el cos, la figura, l'extensió, el moviment i el lloc no són altra cosa que ficcions del meu esperit»? Feu referència als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text. [3 punts]
4. Compareu la concepció de Descartes del paper dels sentits en la justificació del coneixement amb una altra concepció del paper dels sentits en la justificació del coneixement que es pugui trobar en la història del pensament. [2 punts]
5. Un grup de neurocientífics amb els coneixements adequats podrien, teòricament, fer arribar estímuls a un cervell de manera que es produïssin sensacions que fossin com les que vosaltres teniu ara mateix mentre feu aquest examen. Tenint en compte això, indiqueu si sabeu si és veritat o no l'afirmació següent: «Jo tinc mans i braços, i ara estic fent un examen i no sóc un cervell en un laboratori adequadament estimulat». Raoneu la resposta. [2 punts]